

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/1999 vp

Valtioneuvoston selvitys Agenda 2000:een liittyvien maatalousneuvotteluiden ajankohtaisesta tilanteesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 7 päivänä huhtikuuta 1999 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Agenda 2000:een liittyvien maatalousneuvotteluiden ajankohtaisesta tilanteesta (E 81/1998 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maa- ja metsätalousministeri Kalevi Hemilä, maatalousneuvos Esko Juvonen, maaseutuneuvos Eero Uusitalo, neuvotteleva virkamies Antero Tuominen, ylitarkastaja Rita Linna ja ylitarkastaja Kari Ojala, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Märten Johansson, siäasiainministeriö

- ylijohtaja Jouko Siren ja tutkija Ossi Ala-Mantila, Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos
- johtaja Seppo Aaltonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Tage Ginström, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund
- johtaja Antero Leino, Elintarviketeollisuusliitto ry
- johtaja Anssi Aapola, Raisio Yhtymä
- maanviljelijä Heikki Eskola, Loimaa
- maanviljelijä Tapani Haukilahti, Veteli
- maanviljelijä Timo L. Kauppi, Tyrnävä.

Viitetieto

Valiokunnan kirje 16.10.1998 suurelle valiokunnalle.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Agenda 2000:n maatalousuudistuksen pääasiallinen sisältö

Naudanliha

Naudanlihan hintaa alennetaan 20 prosenttia ja se toteutetaan kolmessa vaiheessa vuosina 2000—2003. Interventio säilytetään turvaverikonä, mutta alhaisella ostohinnalla. Eläinkohtai-

set palkkiot ja teurastuspalkkiot vahvistettiin sonneille, härille ja emolehmille sekä pelkätään teurastuspalkkiot hiehoille ja vasikoille. Jäsenmaittaiset teurastuspalkkiokiintiöt vahvistetaan aikuisille eläimille ja vasikoille. Suomen kansallisen kirjekuoren määrä, josta voi maksaa lisäpalkkioita edellä mainituille eläimille on 6,2 miljoonaa euroa vuodessa.

Jäsenvaltiot voivat soveltaa kahta vaihtoehtoista laajaperäisyysmallia. Ensimmäisen mallin mukaan laajaperäisyyspalkkion suuruus on 33 euroa eläintiheydellä 2,0—1,6 ey/ha ja 66 euroa eläintiheydellä alle 1,6 ey/ha vuosina 2000 ja 2001, sekä 40 euroa eläintiheydellä 1,8—1,4 ey/ha ja 80 euroa eläintiheydellä alle 1,4 ey/ha vuodesta 2002 eteenpäin. Koko nurmiala voidaan ottaa huomioon eläintiheyttä laskettaessa, mutta siitä on oltava vähintään 50 prosenttia tarkoitettu laitumeksi. Laitumen sekakäyttö rehuntuotantoon ja laiduntamiseen saman vuoden aikana sallitaan. Toisen, komission alun perin ehdottaman mallin mukaan, laajaperäistämispalkkio on 100 euroa eläintiheydellä 1,4 ey/ha, mutta rehualaksi eläintiheyttä laskettaessa voidaan lukea vain nautaeläimille tarkoitettu pysyvä laidun, jolla eläimet laiduntavat kasvukauden ajan.

Jäsenvaltioissa, joissa yli 50 prosenttia maidosta tuotetaan vuoristoalueilla (esim. Suomi), edellä mainittua laajaperäisyyspalkkiota voidaan maksaa näillä alueilla pidettävälle lypsylehmille.

Suomen emolehmäpalkkiokiintiö (55 000) ja sonnipalkkiokiintiö (250 000) säilyivät liittymissopimuksen mukaisella tasolla.

Maito

Voin ja maitojauheen interventiohintoja alennetaan 15 prosenttia markkinointivuodesta 2005/2006 alkaen kolmen vuoden aikana. Hinnanalennus korvataan tuottajan kiintiöön perustuvilla tuilla (hinnanalennuksen toteutuksen jälkeen 17,24 euroa/t). Kansalliset kirjekuoret ovat komission ehdotuksen mukaiset ja niiden maksaminen aloitetaan vuonna 2005.

Kiintiöjärjestelmää jatketaan vuoteen 2006. Kiintiöitä korotetaan 2,4 prosenttia. Korotuksesta jaetaan 0,9 prosenttiyksikköä vastaava osuus kahdessa vaiheessa vuosina 2000/2001 ja 2001/2002 Kreikalle, Espanjalle, Irlannille, Italialle ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle ja 1,5 prosenttia kaikille jäsenmaille vuodesta 2005/2006 alkaen. Neuvosto tekee kiintiöjärjestelmää koskevan välitarkastelun vuonna 2003. Välitarkastelu voi johtaa, jos neuvosto niin kat-

soo, kiintiöjärjestelmän päättymiseen vuoden 2006 jälkeisenä aikana.

Aktiivisten maidontuottajien asemaa tuetaan jäsenmaille vapaaehtoisilla toimenpiteillä, joilla pyritään ohjaamaan maitokiintiöitä aktiivituottajille.

Viljat

Viljan interventiohintaa alennetaan 15 prosenttia ja se toteutetaan kahdessa 7,5 prosentin erässä vuodesta 2000 alkaen. Pinta-alatukia korotetaan 63 euroon/t (kerrottuna alueellisella historiallisella viitesadolla). Suomessa viljan ja öljykasvien pinta-alatukeen lisätään kuivatustukena 19 euroa/t. Markkinavuodesta 2002/2003 sovellettavaa interventiohintaa tarkastellaan markkinatilanteen perusteella, mutta mahdollinen uusi hinnanalennus korvataan tuottajille samassa suhteessa kuin vuosina 2000—2002 toteutettu hinnanalennus. Interventiohinnan kuukausikorotukset säilytetään entisellään.

Pakollisen kesannoinnin perusprosentiksi asetetaan 10 prosenttia kaudelle 2000—2006.

Perunatärkkelyksen tuotantotuki korotetaan 118,41 euroon/t. Niiden jäsenvaltioiden kiintiöitä, joiden kiintiö on yli 100 000/t, alennetaan 7,6 prosenttia ja muiden jäsenvaltioiden, kuten Suomen, kiintiöitä 3,8 prosenttia.

Jäsenvaltioissa, joissa maissi ei ole tavanomainen viljelykasvi, kuten Suomessa, voidaan määrätä nurmisäilörehu oikeutetuksi peltokasvien tukeen. Nurmisäilörehulle voidaan määrittellä osaperusala samaan tapaan kuin maissille.

Öljykasvien tuki alennetaan viljojen tuen tasolle markkinointivuodesta 2002/2003 lukien. Öljykasvien viitehintajärjestelmä poistuu. Komission on seurattava tarkasti öljykasvituotannon kehitystä EU:ssa ja annettava asiasta raportti neuvostolle kahden vuoden kuluessa uuden järjestelmän toimeenpanosta sekä tehtävä tarpeellisia ehdotuksia, mikäli tuotantopotentiaali vähenee olennaisesti. Komissio ilmoitti myös suhtautuvansa myönteisesti mahdollisuuteen maksaa auringonkukalle ja kevätkylvöisille rypseille ympäristötukea.

Viinisektori

Uusia istutusoikeuksia annetaan EU-tasolla 1,5 prosenttia olemassa olevasta alasta. Lisäksi tehdään 0,5 prosentin varanto, josta jaetaan lisäistutusoikeuksia hallintokomiteamenettelyllä. Perinteiset poikkeukset käsitellään erillisen järjestelmän mukaisesti.

Maaseudun kehittäminen

Non food -tuotantoon liittyviä investointeja voidaan tukea maaseudun kehittämisasetuksen nojalla.

Nuorten viljelijöiden investointituen enimmäismäärä on 55 prosenttia epäsuotuisilla alueilla ja 45 prosenttia muilla alueilla.

Varhaiseläketuen kestoaikaa pidennetään luopujan osalta. Vuotuinen maksimieläke on 15 000 euroa ja sitä voidaan korottaa kansallisesti 30 000 euroon.

LFA-alueiden viljelijöille ei saa myöntää valtion tukea, joka ei täytä asetuksen 14 ja 15 artiklan määräyksiä. LFA-tuen keskimääräiseksi enimmäismääräksi jäsenvaltion ohjelma-alueilla asetetaan 200 euroa/ha.

Horisontaalinen asetus

Jäsenvaltioiden on asetettava suorien tukien saamisen ehdoksi alueellisiin olosuhteisiin ja tuotantomuotoon soveltuvia ympäristökriteereitä.

Esitys suoria tukia leikkaavasta tukikatosta poistettiin.

Yhteisen maatalouspolitiikan rahoitus

Maatalouden ohjelinja säilyy vielä ennallaan. Ohjelinjan muodostaman katon alta rahoitetaan maatalousmenot vuosille 2000—2006. Maatalousmenojen taso (sisältäen maaseudun kehittämistoimet, noin kaksi miljardia euroa) on vuoden 1999 hintatason mukaan laskettuna keskimäärin 42,53 miljardia euroa vuodessa. Ohjelinjan alta rahoitetaan myös maataloutta koskeva liittymistä valmisteleva tuki sekä uusien jäsenmaiden liittymisen aiheuttamat maatalousme-

not. Maatalouden ohjelinjan tasoa tarkastellaan vielä ennen ensimmäistä laajentumista komission kertomuksen perusteella. Lisäksi Berliinin Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota ja neuvostoa etsimään tarvittavia lisäsäästöjä sen varmistamiseksi, että maatalousmenot eivät tulevalla rahoituskaudella ylitä 40,5 miljardin euron keskimääräistä tasoa.

Kannanotto tulevasta WTO-neuvotteluman- daatista

Eurooppa-neuvosto hyväksyi myös kannanoton tuleviin WTO-neuvotteluihin valmistautumiseksi. Eurooppa-neuvoston mukaan nyt päätetyllä maatalousuudistuksella, erityisesti tuottajahintojen alentamisella, on suosiollinen vaikutus maailman maatalousmarkkinoihin. Eurooppa-neuvosto katsoo, että yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta nyt tehty päätökset muodostavat olennaisen osan komissiolle annettavasta tulevia WTO-neuvotteluja koskevasta mandaatista.

Valtioneuvoston kanta

Suomen osalta Agenda 2000:n mukainen kompensatio maatalouden tuottajahintojen alentamisesta on kokonaistasolla täysimääräinen. Hintojen alentamisesta aiheutuva markkinatulojen menetytys on noin 1,4 miljardia markkaa, josta korvataan suorien tukien korotuksena noin 850 miljoonaa markkaa ja kuivatustuen ja nurmisäilörehun tuen kautta noin 570 miljoonaa markkaa. Siten Suomen saama kompensatio vastaa tulonmenetytstä.

Suomen kannalta oli tärkeää myös se, että ajatus suorien tukien asteittaisesta alentamisesta eli degressiivisyydestä jätettiin kokonaisratkaisun ulkopuolelle. Degressiivisyys olisi aiheuttanut huomattavia ongelmia Suomen kaltaisella epäsuotuisalla tuotantoalueella, jossa suorien tukien merkitys viljelijöiden tulonmuodostuksessa on erittäin suuri.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Taustaa

Valiokunta on aikaisemmin muun muassa lausunnossaan 21.11.1997 valtioneuvoston selvityksestä Suomen alustavista kannanotoista Agenda 2000 -asiakirjaan (MmVL 15/1997 vp — E 44/1997 vp) ja kirjeessään suurelle valiokunnalle 16.10.1998 (Lausunto valtioneuvoston selvityksestä Agenda 2000:een liittyvien maatalousneuvotteluiden ajankohtaisesta tilanteesta) ottanut kantaa uudistuksen valmisteluun. Lausunnossaan 21.11.1997 valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että Suomen alhainen satotaso ja korkea kustannustaso vaikeuttavat maamme maatalouden kilpailukykyä yhteismarkkinoilla. Yhteisön nykyiset tukijärjestelmät eivät voi kompensoida tätä luonnonolosuhteista johtuvaa pysyvää kilpailutilanteen vääristymää kuin osittain, koska luonnonhaittakorvauksen (LFA) piiriin voidaan sisällyttää enintään 85 prosenttia kunkin jäsenmaan peltoalasta. Suorastaan päinvastainen vaikutus on CAP-tukijärjestelmän mukaisella hehtaarituelle, joka määritellään alueellisen keskisadon mukaan. Lisäksi CAP-tuen perusteena on vuoden 1992 uudistuksessa käytetty viitesatoa, joka on selvästi alhaisempi kuin viljojemme nykyinen keskisato. Valiokunta totesi myös, että maamme tuotanto-olosuhteita vastaavia tuotanto-olosuhteita löytyy yhteisön muista maista ja yhteisön jäseniksi ensimmäisessä laajentumisvaiheessa kaavailluista maista ainoastaan näiden maiden vuoristoisimmilta alueilta. Tuolloinkin kyse on alueista, jotka ovat pinta-alaltaan vähäisiä kokonaispinta-aloihin nähden. Asialla ei siten ole yhteisölle, sen maatalouspolitiikan mittasuhteet huomioon ottaen, laajakantoista merkitystä. Valiokunta edellyttikin lausunnossaan, että luonnonolosuhteiden maamme maatalouden kilpailukykyä heikentävä vaikutus kompensoidaan yhteisön varoista maksettavalla pysyvällä tuella.

Lausunnossaan valiokunta katsoi myös, että CAP-tukijärjestelmän hehtaarituen kytkös viitesatoihin tulee uudistuksessa katkaista ja interve-

ntiohinnan alenemisen hehtaarikohtainen kompensatio on asetettava samaksi kaikkialla EU:n alueella sekä että maamme öljykasvituotannon säilyminen on turvattava erityistoimenpitein.

Maidontuotannon osalta valiokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että ehdotus takasi maitotuotealan kiintiöjärjestelmän säilymistä vain vuoteen 2006 saakka. Tuotantorakenteen parantamiseksi suoritettavien investointien (muun muassa karjasuojat) vaikutukset kohdistuvat kuitenkin paljon pitemmälle ajanjaksolle, mikä on myös edellytyksenä niiden kannattavuudelle. Näiden investointien kannattavuus, niin kuin maidontuotannon säilyminen maamme tuotanto-olosuhteissa yleensä, edellyttää kiintiöjärjestelmän jatkamista myös vuoden 2006 jälkeen. Sen vuoksi valiokunta edellytti, että uudistuksen yhteydessä varmistetaan kiintiöjärjestelmän soveltamisen jatkaminen myös vuoden 2006 jälkeen. Koska ehdotetut uudistukset olivat johtamassa rehujen hintasuhteiden muutoksiin ja ruokinnan muuttumiseen aiempaa väkirehuvaltaisemmaksi, valiokunta edellytti myös, että nurmirehun kilpailukyky suhteessa viljaan turvataan.

Lopuksi valiokunta totesi lausunnossaan, että maamme maatalouden erityisongelmat oli otettava huomioon Agenda 2000:n käsittelyssä ja edellytti, ettei Suomi tue uudistuksen toteuttamista ja EU:n laajentumista ellei neuvotteluissa löydetä maamme maataloustuotannon kannattavuuden turvaamiseksi lausunnossa esitetyllä tavalla kestävää ratkaisua.

Valtioneuvoston selvityksestä Agenda 2000:een liittyvien maatalousneuvotteluiden ajankohtaisesta tilanteesta suurelle valiokunnalle antamassaan lausunnossa (kirje 16.10.1998) valiokunta uudisti kaiken asiassa aikaisemmin esittämänsä ja edellytti uudelleen, ettei Suomi tue uudistuksen toteuttamista ellei maamme maataloustuotannon kannattavuuden turvaamiseksi löydetä neuvotteluissa kestävää ratkaisua.

Mietinnössään 16.12.1998 hallituksen esityksestä maaseutuelinkeinojen rahoituslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (MmVM

15/1998 vp - HE 60/1998 vp) valiokunta otti kantaa yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan alueellisiin vaikutuksiin maassamme. Ottaen huomioon maamme eri osien ilmastollisissa olosuhteissa vallitsevat erot valiokunta katsoi olevan perusteltua, että maassamme on myös eri tukimuotojen määräytymisessä alueellisia eroja. Valiokunta totesi kuitenkin myös, että jo pelkäämään yhteisön säännöksistä tai yhteisön kanssa tehdyistä sopimuksista johtuen Suomen nykyinen tukijärjestelmä on alueellisesti erittäin epäyhtenäinen. Mietinnössä selostettiin ne tekijät, jotka ovat johtaneet vallitsevaan tilanteeseen ja kiinnitettiin huomiota siihen, että osa tuista on määräaikaista ja voimassa enintään vuoden 2001 loppuun. *Valiokunta edellytti ja edellyttää edelleen, että Euroopan yhteisön maatalouspolitiikkaa ja maamme määräaikaista erityisjärjestelyjä uudistettaessa hallituksen tavoitteena on — edellä lausuttu kuitenkin huomioon ottaen — alueellisesti mahdollisimman yhtenäinen tukijärjestelmä, joka pystyy kompensoimaan luonnonolosuhteiden maamme maatalouden kilpailukykyä heikentävät vaikutukset.*

Yleistä

Valiokunta toteaa, että Agenda 2000:n käsitteilyn yhteydessä on sovittu EU:n kokonaan rahoittamat tuet sekä raamit EU-järjestelmän mukaisista, mutta osittain kansallisesti rahoitettavista ohjelmista. Näistä rakenneohjelmista, epäsuolisten alueiden tuesta sekä maatalouden ympäristö- ja investointiohjelmista sovitaan erikseen komission kanssa.

Agenda 2000:een sisältyy joitakin merkittäviä uudistuksia. Ensinnäkin osa tuesta maksetaan kansallisena määrärahana, jonka jaosta maat voivat itse päättää. Maamme kannalta hyvin merkityksellisiä ovat nurmen ottaminen peltokasvituen piiriin sekä viljan ja öljykasvien kuivatustuki. *Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että CAP-tukijärjestelmän hehtaarituen kytköstä viitesatoihin ei onnistuttu uudistuksessa katkaisemaan eikä maidontuotannon kiintiöjärjestelmän jatkamista vuoden 2006 jälkeen varmistamaan. Ratkaisu ei myöskään tuonut korjausta maamme virheelliseen viitesa-*

toon eikä valtioneuvoston selvityksestä käy ilmi, että maamme voitaisiin kokonaisuudessaan saattaa LFA-tuen piiriin. EU:n pohjoisten alueiden kannalta kielteisenä on pidettävä myös sitä, että Agenda 2000:n yleisten linjausten vastaisesti viinisektorista aiheutuvat kulut ovat nousemassa.

Valiokunta toteaa lisäksi, että maamme liittymissopimuksen mukainen oikeus maksaa siirtymäkauden tukea lakkaa tänä vuonna. Myös oikeus maksaa liittymissopimuksen 141 artiklan perusteella neuvoteltua ns. vakavien vaikeuksien tukea on lakkaamassa ja ympäristötuen perusteena olevan ympäristöohjelman kausi on samoin päätymässä. Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että päätöksillä, jotka koskevat näiden tukimuotojen mahdollista jatkamista tai niiden korvaamista uusilla tukimuodoilla, tulee olemaan suuri merkitys maamme maatalouden tulonmuodostuksen kannalta.

Agenda 2000 -ratkaisun mukaan yhteisö palaa maatalouspolitiikan peruskysymyksiin vuonna 2002, jolloin arvioidaan maatalousbudjetin pitävyys sekä viljamarkkinoiden tilanne. Pian tämän jälkeen käynnistyy seuraavan rahoituskauden, Agenda 2007:n, valmistelu. Sen taustana tulevat olemaan entistä konkreettisemmin EU:n laajeneminen sekä maailmankaupan asteittainen vapauttaminen WTO-kauppaneuvottelujen mukaisesti. Laajentuminen ja WTO-kauppaneuvottelut saattavat edellyttää tukien asteittaisen alentamisen jatkamista, tilakohtaista tukikattoa ja/tai yhteisrahoitusmallia, jossa kustannukset jaetaan EU:n ja jäsenmaan kesken. Tukikatot on saatettava voimaan tukien rajaamiseksi EU:ssa kohtuullisemmalle tasolle ja tukien painottamiseksi työtä vaativan perheviljelmätyypisen tuotannon edellytyksiä vahvistaen.

Valiokunta katsookin, että tulevien uudistusten valmistelussa on lähtökohtana oltava perheviljelmiin perustuva maatalous, joka ottaa huomioon elintarviketurvallisuuden, ympäristön, eläinten hyvinvoinnin, asutusrakenteen, työllisyyden, maiseman ja kulttuurin. Tämän maatalouden monivaikutteisuuden (multifunctionality) huomioon ottaminen avaa tien sille, että maataloustuen voidaan nähdä mahdollistavan

myös näiden markkinattomien hyödykkeiden tuottamisen. Suomen kannalta on oleellisen tärkeää, että EU:n maatalouspolitiikkaan saadaan lisää sellaisia tekijöitä, joissa tuki tasaa kilpailukyvyssä olevia eroja. Nyt pääosa tuesta korvaa historiassa tapahtunutta tulojen menetystä, joten Euroopan parhaiden maatalousalueiden viljelijät saavat edelleen tukea eniten.

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota tukien perusteltavuuteen ja parhaaseen mahdolliseen vaikuttavuuteen sekä oikeudenmukaisuuteen tilojen elinvoimaisuuden ja tarpeen pohjalta.

Tukipolitiikassa tulee ottaa huomioon maan eri osien erilaiset olosuhteet ja lähtökohdat. Investointien tukitasot eivät saa vääristää tuotantoedellytyksiä eri alueilla. Korjaustoimia tarvitaan erityisesti kotieläintuotantovaltaisen alueen tuotantoedellytysten turvaamiseksi. Itä- ja Pohjois-Suomen maatalouden vähäiset sivulinkeinomahdollisuudet korostavat myös erityistarkastelun tarvetta.

Maito ja naudanliha

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on tuotu esiin, että naudanlihan perushinnan aleneminen 20 prosentilla merkitsee hinnan putoamista noin 13 markkaan kilolta. Kun intervention aloitushinta pahimmillaan on runsaat yhdeksän markkaa kilolta, markkinahinnat voivat käytännössä alentua selvästi enemmän kuin 20 prosenttia, jopa 40 prosenttia. Naudanlihan hinnanalennusten korvaamiseksi esitettyjen tukien osalta ongelmallisia ovat erityisesti naudan laajaperäisyyspalkkiot. Vaihtoehtona on joko 100 euroa eläimeltä vuodesta 2000 alkaen (jos eläinyksikkömäärä on alle 1,4 ey/ha) tai ajallisesti portaittain nouseva alhaisempi palkkio (eläinyksikkövaatimuksen ollessa hehtaaria kohti lievempi). Valiokunnan saaman selvityksen mukaan on kuitenkin odotettavissa, että suurella osalla naudatiloista asetetut eläinyksikkörajat ylittyvät, jolloin tila ei voi käytännössä saada laajaperäisyyspalkkiota. Eläinyksikkörajojen ylittyminen on odotettavissa erityisesti sen vuoksi, että laajaperäisyyspalkkioiden eläintiheyttä määritettäessä kaikki tilalla olevat nautaeläimet otetaan huo-

mioon, mutta rehualaan ei enää hyväksytty viljaa. Rehualahan on määritelty nurmeksi, josta vähintään 50 prosenttia on laidunta. *Jotta laajaperäisyyspalkkio olisi käytettävissä mahdollisimman monella naudatilalla, valiokunta edellyttää laidunalan määrittelyssä joustavaa tulkintaa siten, että koko nurmiala luetaan laidunalaan ja että rehualaksi hyväksytään myös vilja-ala.*

Myös nurmisäilörehutuki on tarkoitettu maidon- ja naudanlihantuotannon markkinatulojen menetyksiä korvaamaan. Nurmisäilörehutukea voidaan hakea vain tilan sellaiselle nurmialalle, jota ei ole käytetty laajaperäisyystukea haettaessa rehualana. Nurmisäilörehutuen suuruus on kytketty viljan alueellisiin viitesatoihin ja tuen suuruus on 63 euroa/t. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nurmisäilörehutuen hyödyntämiseen liittyy näillä edellytyksillä kuitenkin ongelmia. Nurmitukea voidaan maksaa käyttämättömän peltokasviperusalan puitteissa muodostamalla erillisala nurmisäilörehulle. Vuonna 1998 käyttämätöntä perusalaa oli vain vajaat 200 000 hehtaaria kun säilörehuala oli noin 340 000 hehtaaria. Siten suuri osa tiloista ei pysty hyödyntämään nurmisäilörehutukea. Mikäli tila saa tukea säilörehualan perusteella, ei tilalla enää ole käytännössä mahdollisuuksia laajaperäisyystukeen (erityisesti C-tukialueilla, joilla laajaperäisyystukea voidaan maksaa myös lypsykarjatilaille) rehualan jäädessä alhaiseksi eläinten määrään verrattuna. *Maidon- ja naudanlihantuotannon kannattavuuden turvaamiseksi valiokunta edellyttää, että nurmisäilörehutuen ehdot laaditaan sellaisiksi, että tuen mahdollisimman täysimääräinen ja tasapuolinen hyödyntäminen on mahdollista koko maassa .*

Peltokasvit

Uudistuksessa viljan interventiohinnan alentaminen korvataan Suomen alueellisiin viitesatoihin perustuvilla hehtaarikohtaisilla tuilla. Pinta-alatukia korotetaan 63 euroon (kerrottuna alueellisella historiallisella viitesadolla). Tämä merkitsee sitä, että tuki alenee etelästä pohjoiseen mentäessä (A-alue 1 274 markkaa/ha, C2—C4 -alueet 862 markkaa/ha). Suomessa viljan ja

öljykasvien pinta-alatukeen lisätään kuivatustukea 19 euroa tonnilta. *Valiokunta edellyttää, että eriarvoisuudet tukialueiden välillä korjataan porrastamalla LFA-tukea pohjoisten alueiden hyväksi.*

Uudistuksessa öljykasvien tuki alennetaan viljojen tuen tasolle markkinointivuodesta 2002—2003 lukien. Siten öljykasvien viljelyn edellytykset ja suhteellinen kilpailukyky viljaan nähden heikkenee. Valiokunta toteaa, että maasamme on runsaasti öljykasvituotantoon liittyvää teollista jalostuskapasiteettia. Rypsi antaa myös maamme vähälukuisten viljelykasvivaihtoehtojen joukossa mahdollisuuden kasvien vuorotteluun, mikä edistää maan kasvukuntoa, vähentää kasvitauteja ja monipuolistaa maisemaa. Lisäksi rypsirouhe on olennainen osa kotieläinten valkuaisraaka-ainehuoltoa, joka on jo nykyisin yli puoliksi ulkomailta tuotavan soijan varassa. *Valiokunta edellyttää, että öljykasvien viljelyn edellytykset turvataan merkittäväällä ja oikein suunnatulla kansallisella lisätuella.*

Tärkkelysperunan osalta Suomen maakiintiö pieneni hieman ja hinnanlaskusta korvataan vain 75 prosenttia. Kilpailukyky viljaan nähden heikkeni myös sen johdosta, että kyseiselle tuotannonalalle ei tule kuivatustukea vastaavaa tukea. Tärkkelysperunatuotannolla ja -jalostuksella on paikallisesti hyvin suuri merkitys ja lopputuotteelle on menekkiä puunjalostusteollisuudessamme. *Valiokunta edellyttää, että tärkkelysperunatuotannon kannattavuutta parannetaan kansallisella lisätuella.*

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on uudistuksen merkittävänä haittana peltokasvituotannon kannalta pidetty viljelijän tuotteesta saaman yksikköhinnan laskua, mikä lisää viljelijän tukiriippuvuutta entisestään. Viljelijän tulo saattaa pinta-alaperusteisen tuen hintojen laskua vastaavan nousun ansiosta pysyä kutakuinkin entisellään, mutta motivaatio hyvän määrän ja laadun tuottamiseen viljelytoimien kautta vähenee. On oletettavaa, että viljan markkinahinta ainakin aluksi alenee hallinnollisen hinnan laskua vastaavasti. Siten hinnan kautta saatava tulo viljalla tulee alittamaan keskimäärin tuotannon

muuttuvatkin kustannukset jo uudistuksen ensimmäisenä vuotena. Seurauksena viljelypanosten käytön vähenemisestä saattaa olla viljan laadun mahdollinen heikkeneminen, josta koko kotimainen elintarvikeketju kärsii, viljelijä ja kuluttaja mukaan lukien. *Valiokunta edellyttääkin, että tehdään kaikki voitava lisätukien ohjaamiseksi siten, että ne olisivat sidoksissa tuotannon määrään ja/tai laatuun.*

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa edellyttävänsä,

- 1) *että naudan laajaperäisyyspalkkion määrittelyssä tilan koko nurmiala luetaan laidunalaan ja rehualaan luetaan myös vilja-ala,*
- 2) *että nurmisäilörehutuen ehdot laaditaan sellaisiksi, että tuen mahdollisimman täysimääräinen hyödyntäminen on mahdollista koko maassa, edellyttäen kansallisen lisätuen käyttöä järjestelmästä johtuvan tulonmenetyksen korvaamiseksi maito/nauta-yhdistelmätiloilla.*
- 3) *että viljan ja öljykasvien kuivatustukea maksetaan samoin perustein koko maassa,*
- 4) *että öljykasvien viljelyn edellytykset turvataan merkittäväällä ja oikein suunnatulla kansallisella lisätuella,*
- 5) *että tärkkelysperunatuotannon kannattavuutta parannetaan kansallisella lisätuella,*
- 6) *että tämä lausunto kokonaisuudessaan saatetaan valtioneuvoston tietoon,*
- 7) *että hallitus neuvottelee Suomen viitesadot vastaamaan tämän päivän todellisia hehtaarisatoja ja*
- 8) *että hallitus neuvottelee Suomen*

MmVL 4/1999 vp — E 81/1998 vp

*EU-liittymissopimukseen sisältyvään
maamme peltokasviperusalaan koro-
tuksen, joka mahdollistaa nurmisäilöre-*

*hun erillisalan vahvistamisen maamme
tarvetta vastaavaksi.*

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Hannu Aho /kesk
Nils-Anders Granvik /r
Pertti Hemmilä /kok (osittain)
Matti Kangas /vas
Tapio Karjalainen /sd
Jyrki Katainen /kok (osittain)
Marja-Leena Kemppainen /skl

Katri Komi /kesk
Jari Koskinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /kesk
Pertti Mäki-Hakola /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Unto Valpas /vas
vjäs. Olli Nepponen /kok (osittain).

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Nyt käsiteltävä asia on vireillä valiokunnassa ns. unioniasiana. Unioniasialla tarkoitetaan lähinnä EU-päätöksen valmisteluun liittyvää kansallista kannanmuodostusta koskevaa eduskunnan toimintaa. Jos unionissa hyväksytty direktiivi tai muu lainsäädäntöpäätös edellyttää Suomessa lainsäädännön muuttamista, asia tulee käsitellä normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Maatalousneuvosto on kokouksessaan 17.5.1999 (nyt kysymyksessä olevan valtioneuvoston selvityksen antamisen jälkeen) hyväksynyt kyseiset yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista (Agenda 2000) koskevat asetukset ja asetusten käsittely maatalousneuvostossa on päättynyt. Asian käsittelylle eduskunnassa unioniasiana ei ole siten enää edellytyksiä.

Agenda 2000 -ratkaisun täytäntöönpano edellyttää kuitenkin eräitä kansallisia päätöksiä, jotka koskevat muun muassa tukien tarkempaa kohdentamista. Edellä esitetyn mukaisesti valiokunta ei voi kuitenkaan ottaa kantaa näihin kansallisiin kysymyksiin nyt käsiteltävänä olevan unioniasian yhteydessä, vaan ne tulee käsitellä muussa yhteydessä, esimerkiksi eduskunnalle annettavan, maamme maatalouspolitiikkaa koskevan valtioneuvoston selonteon yhteydessä.

Maamme liittymissopimuksen mukainen oikeus maksaa siirtymäkauden tukea lakkaa tänä vuonna. Myös oikeus maksaa liittymissopimuksen 141 artiklan perusteella neuvoteltua ns. vakavien vaikeuksien tukea on lakkaamassa ja ympäristötuen perusteena olevan ympäristöohjelman kausi on samoin päättymässä. Tavoitteet, jotka koskevat näiden tukimuotojen mahdollista jatkamista tai niiden korvaamista uusilla tukimuodoilla, tulee asettaa kansallisesti. Tarkoituksenmukaista on, että nämä tavoitteet saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi edellä ehdotetun selonteon yhteydessä siten, että arvioitavaksi tulee maamme maatalouspolitiikka kokonaisuudessaan Agenda 2000 -ratkaisun jälkeen vallitsevassa tilanteessa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella katsomme,

ettei valiokunnan olisi tullut antaa asiassa lausuntoa, vaan että Agenda 2000 -ratkaisun jälkeen vallitsevassa tilanteessa maamme maatalouspolitiikka kokonaisuudessaan tulee saattaa eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvoston selontekona.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1999

Timo Kalli /kesk
Marja-Leena Kempainen /skl

Katri Komi /kesk
Eero Lämsä /kesk

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Maa- ja metsätalousvaliokunta lausunnossaan suurelle valiokunnalle Agenda 2000:een liittyvien maatalousneuvottelujen ajankohtaisesta tilanteesta otti kantaa muutamiiin asioihin, joihiin emme voi yhtyä. Agenda-neuvotteluihin valmistauduttaessa maa- ja metsätalousvaliokunta otti kantaa kahdesti itse asiaan. Nämä lausunnot (21.11.1997 ja 16.10.1998) syntyivät valiokunnassa yksimielisesti. Nyt Agenda-neuvottelujen päätyttyä valiokunnan olisi mielestämme pitänyt pitäytyä tarkastelemaan saavutettua neuvottelutulosta aikaisempien yksimielisten lausuntojen pohjalta.

Valiokunnan kannanottoon äänestyksen jälkeen tuli muutamia sellaisia asioita, jotka eivät millään tavalla liittyneet koko asiaan ja joista ei sen vuoksi myöskään asiantuntijoita kuultu. Esimerkkeinä tästä käyvät kannanotto investointitukien tasoon sekä Itä- ja Pohjois-Suomen maatalouden sivuelinkeinomahdollisuudet.

Valiokunnan kannanotto "valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota tukien perusteltavuuteen ja parhaaseen mahdolliseen vaikuttavuuteen sekä oikeudenmukaisuuteen tilojen elinvoimaisuuden ja tarpeen pohjalta" synnyttää enemmän kysymyksiä kuin antaa vastauksia maamme maatalouden ongelmiin. Tämän lauseen ymmärtäminen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan näkökulmasta, josta siis Agenda 2000:ssa oli kyse, on käsittääksemme mahdotonta. Jos tällä tarkoitetaan maatalouselinkeinon tukien tilakohtaista

tarveharkintaa, se ei mielestämme ole maatalouselinkeinotuen peruseriaatteiden mukaista eikä ainakaan vähennä jo tällä hetkellä liian byrokraattista tukiviidakkoa.

Lausunnossa otetaan kantaa myös LFA-tuen porrastamiseen pohjoisten alueiden hyväksi. LFA-tuen laajentaminen koko maahan oli yksi Suomen tavoitteista Agenda-neuvotteluissa. Valtioneuvoston selvityksestä ei käy ilmi tavoitteen onnistuminen. Siksi mielestämme yhden yksittäisen tuen, jonka saaminen koko maahan on vielä epävarmaa, jakoperusteisiin kannanottaminen on ennen aikaista ja mahdollisesti väärää jo muutenkin monimutkaista tukipolitiikkaa.

Siirtymäkauden loppuessa ja Suomen valmistautuessa 141 artiklan mukaisiin neuvotteluihin Etelä-Suomen maatalouden vakavista vaikeuksista mielestämme olisi ollut kansallisen edun mukaista, että valiokunta olisi voinut yksimielisesti keskittyä koko maamme maatalouden ongelmiin EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa. Agenda-neuvottelut osoittivat, että kansallinen yksimielisyys on tärkeä elementti ajettaessa EU:ssa Suomen etua. Vastaavaa yksimielisyyttä tarvitaan 141 artiklan neuvotteluissa menestymiseksi. Senkin vuoksi toivoimme, että valiokunta olisi erottanut metsän puilta Suomen maatalouden tulevaisuuden turvaamiseksi myös EU-olosuhteissa.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1999

Pertti Hemmilä /kok

Jari Koskinen /kok

Pertti Mäki-Hakola /kok